

Студент 6 курсу
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Узагальнено групи факторів, які впливають на інноваційний розвиток підприємства, та детально розглянуто їх складові.

Аннотация. Обобщены группы факторов, влияющих на инновационное развитие предприятия, и детально рассмотрены их составляющие.

Annotation. The article deals with a group of factors influencing the innovative development of enterprises, and regards their components in detail.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, інформація, стимулюючі та стримуючі фактори.

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується значним сповільненням інноваційної активності промислових підприємств, що спричинено взаємовпливом різноманітних факторів, склад яких варіюється від недостатнього розміру фінансових ресурсів до вичерпаності інноваційних можливостей. Саме в умовах кризових явищ, що охопили економіку України, стає необхідним виявити та проаналізувати фактори, які стимулюють або стримують інноваційний розвиток підприємства.

Широке коло питань, пов'язаних із дослідженням інноваційної діяльності та інноваційного розвитку, висвітлюється у працях таких відомих вітчизняних та іноземних вчених, як: А. Гриньов [1], А. Стельмашук [2], В. Зянько [3], Н. Краснокутська [4], Л. Матросова [5], В. Павлов [6], В. Келле, Р. Фатхутдінов, А. Шевченко [7], А. Шегда [8] та ін. Але питання, пов'язані з дослідженням взаємодії та взаємовпливу факторів інноваційного розвитку, саме зараз потребують подальшого уточнення та доповнення.

Існує цілий ряд факторів, одна частина з яких сприяє інноваційному розвитку (ІР) підприємства, а інша, навпаки, стримує цей розвиток. Для того щоб здійснювати ефективне управління інноваційною діяльністю, необхідно постійно аналізувати й шукати важелі впливу на ці фактори. Більшість авторів [1; 2; 4; 5; 9] виділяють чотири групи факторів, які впливають на інноваційний розвиток підприємства: 1) економічні, технологічні (техніко-економічні, економіко-технологічні); 2) організаційно-управлінські; 3) політичні, правові (юридичні, політико-правові); 4) соціально-психологічні (соціально-психологічні та культурні). Але така класифікація, на думку деяких вчених, є не досить повною. В. Павлов [6] та А. Шегда [8] зазначають, що таку класифікацію слід доповнити факторами професійної підготовки кадрів, а В. Зянько [3] пропонує включити групу фінансово-кредитних факторів.

На думку автора, однією із головних умов ефективного інноваційного розвитку є інформаційне забезпечення щодо інноваційної діяльності та ІР підприємства. А. Шевченко [7] зазначає про необхідність урахування групи інформаційно-комунікативних факторів. Саме в сучасному конкурентному середовищі інформація відіграє одну з ключових ролей в управлінських процесах. Проаналізувавши існуючі недоліки у перелічених вище класифікаціях, автори [10] пропонують більш повну класифікацію факторів, які впливають на інноваційну діяльність та здатні забезпечити або, навпаки, стримувати ефективний ІР підприємства. У рамках такого підходу виділяють шість груп факторів: 1) техніко-економічні; 2) організаційно-управлінські; 3) інформаційні; 4) кадрові; 5) інституціонально-правові; 6) соціально-психологічні. У кожній з груп присутні фактори, які сприяють ІР підприємства і які заважають чи стримують його. Розглянемо більш детально ці групи факторів.

До групи техніко-економічних факторів, які сприяють ІР, відносяться: високий попит на інноваційну продукцію (роботи чи послуги), високий рівень науково-технологічного потенціалу підприємства (галузі, регіону), наявність резерву МТР та фінансових коштів. Відсутність джерел фінансування інноваційної діяльності, недосконалість наукової та матеріально-технічної бази підприємства, високий економічний ризик інноваційних проектів і слабкий попит на інноваційну продукцію, навпаки, стримують ІР.

Організаційно-управлінські фактори можуть стимулювати ІР у разі високої гнучкості організаційних структур, переваги горизонтальних інформаційних потоків та міжнародної науково-технологічної кооперації. Орієнтація на усталені ринки й відсутність науково-інноваційних організаційних структур є дестимуляторами для інноваційного розвитку.

Інформаційні фактори, а саме: створення потужної інформаційної бази для проведення НДДКР, висока якість, правдивість та своєчасність маркетингової інформації, налагоджені канали обміну між інноваційними підприємствами, здатні сприяти ІР. На відміну від них, відсутність необхідного рівня захисту прав на інформаційні ресурси, недостовірні та застарілі інформація, відсутність ефективних каналів обміну інформацією здатні загальмувати інноваційний розвиток.

Кадрові фактори мають змогу активізувати ІР за наявності високого кадрового потенціалу підприємства й наявності діючої системи з підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів. А відплив наукових кадрів – як наслідок відсутності системи заохочення професійного і кар'єрного зростання та низького рівня роботи з кадрами – разом з відсутністю системи безперервного навчання персоналу суттєво стримують ІР підприємства.

До групи інституціонально-правових факторів, які стимулюють ІР підприємства, можна віднести: пільгове оподаткування та кредитування суб'єктів інноваційної діяльності, створення і розвиток інноваційної інфраструктури, пільгове оподаткування та кредитування підприємств, які реалізують інноваційні проекти. У свою чергу, стримуючими факторами можуть виступити: високий рівень інфляції, недосконалість нормативно-правової бази щодо авторського права на об'єкти інновацій та інтелектуальної власності, відсутність ефективної політики у сфері інновацій та відповідної державної стратегії розвитку.

Такі соціально-психологічні фактори, як можливість самореалізації співробітників, створення умов для творчої праці та розвиток інноваційної культури на підприємстві, мають стимулюючий вплив на ІР. Низький статус винахідників, постійний опір змінам і супротив усьому новому можуть істотно стримувати такий розвиток підприємства.

Таким чином, на інноваційний розвиток підприємства впливає безліч факторів, різноманітних за своїм походженням і сферами впливу (за простором та у часі). Для кожного окремого суб'єкта важливо нівелювати вплив дестимулюючих факторів і максимально підсилити дію факторів, які сприяють активізації інноваційної діяльності залежно від життєвого циклу підприємства, що і є наступним етапом дослідження.

Наук. керівн. Коюда В. О.

Література: 1. Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління / А. В. Гриньов. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 308 с. 2. Економіка і організація інноваційної діяльності : наукове видання / [за ред. А. М. Стельмащука]. – Тернопіль : Економічна думка, 2001. – 176 с. 3. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво в Україні: проблеми становлення і розвитку : монографія / В. В. Зянько. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. – 263 с. 4. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навчальний посібник / Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – 540 с. 5. Матросова Л. Н. Формирование организационно-экономического механизма управления инновационными процессами в промышленности : монография / Л. Н. Матросова. – Луганск : Изд-во ВУГУ, 2000. – 462 с. 6. Павлов В. І. Інноваційний потенціал регіону: діагностика та реалізація : монографія / В. І. Павлов, Ю. М. Корецький. – Луцьк : Надстир'я, 2004. – 244 с. 7. Шевченко А. В. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю підприємств : монографія / А. В. Шевченко. – К. : НАУ, 2007. – 144 с. 8. Шегда А. В. Менеджмент : підручник / А. В. Шегда. – К. : Знання, 2004. – 687 с. 9. Медынский В. Г. Реинжиниринг инновационного предпринимательства / В. Г. Медынский, С. В. Ильдеменов ; под ред. проф. В. А. Ирикова. – М. : ЮНИТИ, 1999. – 414 с. 10. Коюда В. О. Інноваційна діяльність підприємства та оцінка її ефективності : монографія / Коюда В. О., Лисенко Л. А. – Х. : ФОП Павленко О. Г. ; ВД "ІНЖЕК", 2010. – 224 с.